

GLASNIK

AVSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Št. 21.

V Ljubljani, dne 24. maja 1918.

Leto XI.

Lahaja vsak petek

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica 6

Naročnina znaša:
celoletna . . K 4.—
pololetna . . K 3.—
četrletna . . K 1.—

Podamezna številka
stane 10 vin.

Svojemu škofu.

Mogočno je zagrmel dne 20. majnika 1898. dopoldne topov strel z ljubljanskega gradu in radostno naznanjal stolnem mestu Ljubljani, da se bliža težko pričakovani vladika, novi knez in škof dr. A. B. Jeglič. Prve besede, ki jih je izgovoril apostolski namestnik svojim vernikom ob prihodu, so bile: »Pri vas, med vami sem — ves vaš!«

»S strahom, tako je pisal naš ljubljani višji pastir v svojem škofijskem listu l. 1898., »jemljem v roko pastirsko palico prekrasne ljubljanske škofije, da jo vodim v današnjih viharjih časih — vendar v upanju na Sv. Duha, ki sam nastavlja škofo, da vladajo Cerkev božjo. Da pride v mojo škofijo kraljestvo božje, za to bom delal in trpel.«

In naš prevzvišeni vladika je delal in trpel, dela in trpi.

Ogromno delo je že izvedel naš prevzvišeni vladika. Kdor hoče poznati delo našega ljubega višjega pastirja, beri: Knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič. Spomenica ob dvajsetletnem škofovskem jubileju, krasno delo, ki jo je izdala »Marijina družba duhovnikov in bogoslovcev ljubljanske škofije.« O delavskem vprašanju posnemamo iz tega lepega dela:

»Prevzvišeni je podal poglobitve misli o delavskem vprašanju na prvi sinodi in v inštrukciji. Ondi priporoča duhovnikom, naj delavstvo pridno organizirajo. Prva skrb pri tem delu jim bodi versko-nravna vzgoja delavcev. Snujejo naj pa tudi izobraževalna društva, v katerih naj skrbe za splošno izobrazbo in razvedrilo. Snujejo naj sindikate, ki se potegujejo za koristi delavcev nasproti delodajalcem. Podpirajo naj težnje delavcev, ki stremijo pri-
ti do lastnih domov.«

Prevzvišeni ljubljanski škof je vedno pazljivo zasledoval delo naše organizacije. In delavstvo ve to: ljubi, spoštuje svojega škofa; brani ga, kadar ga napadajo tisti, ki bi ga morali ubogati, pa ga ne, ker sta

jim napuh in lakomnost zastrupili njih poglede.

V hudih sedanjih časih naša delavska organizacija, zvesta svojemu škofu, želi iz dna svoje duše:

Mili Bog, podeli našemu škofu: možu molitve in dela, še mnogo srečnih let, let, v katerih doživi to, za kar se bori: uresničenje naših verskih in narodnih vzorov!

× × ×

22. maja se je poklonilo predsedstvo J. S. Z. presvetlemu knezu in škofu dr. A. B. Jegliču, da mu izrazi svojo gorko zahvalo za njegovo 20 letno od Boga tako bogato blagoslovljeno višjepastirsko delovanje. Ob tej dvajsetletnici se slov. kat. delavstvo dobro zaveda, kaj je dolžno prvemu, prevzornemu, neustrašenemu in neumornemu delavcu na verskem, kulturnem, narodnem in socialno političnem polju!

Ravno v teh viharjih, tako negotovih časih nam je ta apostol krščanske prosvete — najvarnejši kašipot do jasnih ciljev k naši časni in večni sreči. — Z otroško udanostjo in neomajno zvestobo hoče tudi nadalje slediti slov. katol. delavstvo Njegovemu vodstvu. Gospod Bog pa ohrani, poživljaj in varuj vsega hudega našega presvetlega vladika!

Ali smo že blizu konca?

1. Slika »Skrivnostna ovira«.

(Dalje.)

6.

Te razmere, ki so se z osnovo nemškega »Bundestaga« pod vodstvom Avstrije še dokaj zboljšale, so ostale trajno dobre pod vladjo cesarja Franca I. in njegovih naslednikov, dasi se minister Metternih in tovariši za idealno smer rimskih cesarjev niso kaj trudili. Celo nemirno leto 1848. ni moglo izdatno škodovati Avstriji.

Prvi hud udarec je prišel leta 1859., ko smo v nesrečni vojski s Sardinci izgubili lepo Lombardijo. Temu so sledili takoj nastopno leto neprijetni in za nas neugodni dogodki, ko se je skrivnim dru-

štvom posrečilo z uporom ljudske množice in s pomočjo sardinske vlade pregnati člane naše dinastije in naše naravne zavez-nike iz Toskane in Modene in Burbonce iz Parme. — Ko bi bil Radecki še vojsko-vodja, bi se to najbrž ne bilo tako zgodilo.

Prvemu udarcu je sledil kmalu drugi še hujši. Prusija je zavidala Avstriji njen vpliv in njeno prvenstvo med nemškimi knezi, zato je sklenila s pomočjo Italije, ki je že stala vsa pod vplivom frama-sonskih družb, Avstrijo napasti in jo izriniti iz nemške zveze. Naklep se je posrečil. Prusija je dobila vodstvo Nemčije, Italija pa kot plačilo za pomoč bogato Benečijo. S tem pa še ni bilo konec nesreče. Kmalu potem je Bismark začel vojsko s Francozi, premagal Napoleona III., odvezl Franciji eno pokrajino in kar je tukaj posebnega pomena, vse nemške države je združil v eno zvezo pod vodstvom Prusije. Na predlog bavarskega kralja so izvolili nemški knezi Viljema, kralja pruskega, za nemškega cesarja. S tem je bil za Avstrijo tudi moralni vpliv zaključen, ker so se ka-toliški knezi prostovoljno podvrgli drugo-verskemu cesarju, kar je popolno v na-sprotju z idejo rimskega cesarstva. — Kancler novega cesarja, Bismark, je takoj pokazal barvo, nastopil je sovražno proti katoliški cerkvi in začel kulturni boj. Zdaj je bil pravi čas za Avstrijo, da bi bila od-ločno nastopila kot zaščitnica cerkve, za svobodo rimskih katolikov, pa ni mogla, njen kancler je bil tujec, protestant baron Beust, ki je še celo Bismarka posnemal, delal liberalne postavbe, odpovedal kon-kordat, sovražno nastopal proti vatican-skemu cerkvenemu zboru. V tem času je bila Avstrija izgubila svoj cesarski poklic. Ker se je tudi katoliška Bavarska sovražno držala nasproti cerkvi, se je bilo bati, da postane odpad splošen. Liberalizem, pripadnik Antikristov, je povsod ponosno dvigal glavo.

Vrhu vsega tega je prišlo še to, da so po odhodu francoske posadke Taljani za-sedli cerkveno državo in vzeli Rim pape-žu ter ga postavili za prestolnico novi fra-masonski Italiji. S tem je bila zatrta kal, iz katere je bilo vzraslo rimsko cesarstvo krščanskih narodov, korenina, iz katere je dobivalo to cesarstvo svojo življensko moč in svojo naddržavno in mednarodno ob-last. — Pri tem prizoru se je res polastila dobromislečih ljudi skrb, če morda ni že blizu konec, ko nastopi Antikrist. Toda

upati smemo, da je bil to le en krepak, morda zadnji opomin na vse kristjane, da se streznijo in izvršujejo svoje dolžnosti nasproti cerkvi in državi, da se zopet ustanovi krščanski mednarodni pravni red.

Po naši sodbi tudi te nesreče še niso docela udušile rimskega cesarstva, dasi je živelo bolj skrivnostno v srcu visokodušnih in močnovernih cesaric. Razlogi, na katere se opira naša sodba, so pa ti-le:

1. Cerkevna država še ni končno izgubljena, ker jo papeži vedno odločno terjajo nazaj.

2. Vez Avstrije z rimskim papežem se ni nikoli pretrgala; — danes imajo skoro vse države svoje zastopnike pri rimski stolici.

3. Liberalni tok, ki je izbruhnil leta 1868. v Avstriji in dosegel svoj višek v majniških postavah leta 1874., se je kmalu zaježil. Cesar sam je posgeel vmes in naredil konec brezverski novotariji. Polagoma so pametni možje prišli na krmilo in krenili nazaj na pot krščanske politike in dosegli več lepih uspehov.

Krona se zaveda, da ima svojo oblast od Boga, in vladarjev podpis: Carolus I. divina gratia Austriae Imperator je očitna priča te vere.

4. Kar je zgubila Avstrija l. 1866. v Italiji na prostoru, je dobila l. 1878. nazaj z Bosno in Hercegovino. Le škoda, da bo vpliv mažarsko framazonske vlade ti lepi deželi čisto pokvaril v verskem, gospodarskem in narodnem oziru.

5. Pridobila je Avstrija tudi na moralnem ugledu pri sosedih. Sam Bismarck, ki je med tem prenehal s kulturnim bojem in se spravil s cerkvijo, je ponudil Avstriji prijateljstvo in zvezo l. 1878. Taka zveza katoliški državi z drugoversko je sama po sebi nenaravna in škodljiva; v tem slučaju pa je bilo pametno, da jo niso odklonili, ker je odprla Avstriji pot do nemških katoličanov in po njih do nemških katoliških knezov in vlad. Po brezbriznosti naših zunanjih ministrov je bil pa ta vpliv neznamenit.

Tej zvezi je l. 1883. pristopila tudi framasonska Italija. Iz te zveze je bilo pač težko kaj dobrega izvabiti. Dejansko je Avstrija imela samo škodo iz te zveze. Taljanska framasonska vlada je po posredovanju mažarske framasonske družbe vedno slabo in za katoliško Avstrijo škodljivo vplivala. Vseh preprirov med Jugoslovani in Taljani je krivo v prvi vrsti taljansko umešavanje. V Srbiji je taljanski poslanik delal vedno zoper Avstrijo, in to v pričo ogrske vlade in našega poslanika. Sarajevski napad imajo v zadnji stopnji framasoni na vesti, ki so ga pol leta naprej napovedali. Tako je tudi sedanja svetovna vojska strupen sad te taljanske zveze.

Bog pa, ki mora tudi iz hudega dobro izpeljati, je ravno po tej vojski dal Avstriji priložnost, tudi za nesrečno Italijo kaj dobrega storiti.

Zli duh hujskač v tej svetovni vojski je ravno zvezana in združena mednarodna framasonska družba. Ta družba je pa ravno najstrastnejši predhodnik in pionir Antikristov, zato je tudi sovraštvo med njo in Avstrijo neugasljivo. Torej mora biti prva naloga rimskega cesarja, da stare glavo tej kači. Priložnost za to bo prišla pri sklepanju mirovne pogodbe z Italijo. Na tem mirovnem kongresu naj bo predsednik rimski papež, ki bo skrbel za to, da se vrne bratska sloga med krščanske narode. — Posebej z Italijo pa se je treba dogovoriti v teh rečeh:

1. Papež dobi nazaj prostost, kakršno si želi pod garancijo cesarjev.

2. Framasoni morajo izginiti iz javnega življenja, katoličani zavzamejo njihova mesta na vladi.

3. Taljanski narod priznava cesarjevo prvenstvo in vodstvo v obrambi cerkve in svobode katoličanov.

Pri tej priložnosti bo sprejel cesar beneške Slovence v Avstrijo.

4. Presvetli cesarici Ziti postavimo, kot pospešiteljici miru mogočen spomenik na najlepšem kraju v Čedadu.

Na ta način bi zamogla tudi Italija

vstopiti kot vreden član v novo rimsko cesarstvo.

Sklepamo: Rimsko cesarstvo še obstoja, ker se še ni pojavil Antikrist. To rimsko cesarstvo pa ne more biti nikjer drugod kot v Avstriji, ki je postavni dedič starega rimskega cesarstva, in ima na sebi še vse bistvene lastnosti tega cesarstva, kar je ta svetovna vojska še posebej pokazala.

Ako pa živi v Avstriji še staroslavno rimsko cesarstvo, potem je jasno, da je naš presvetli cesar Karel I. tisti v sv. pismu omenjeni junak, ki stoji mogočno napoti Antikristu, da ne more javno nastopiti.

J.

Glasnik.

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

SPOMENICA AVSTRIJSKE KRŠČANSKE TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE.

3. Določila o provizijah.

Če se oziramo na dosedanja naša izvajanja, nam pač ni potrebno dokazovati, da se morajo tudi provizijske določbe spremeniti, ker je spremenila vojska vse razmere tako temeljito. Delavstvo stremi za tem, da se mu dovoli za provizijo cela plača. A boji se, da se ta želja ne more precej izpolniti in pričakuje, da olajša lahko prehodna doba, v kateri se dovoljuje 80 odstotkov plače kot provizija, izpolnitev te želje.

V tem smislu predlagamo zato za bodočo dobo sledečo novo razdelitev:

Kadar se preračunava provizija, naj se zaračunava kot temelj dejansko zaslužena plača oziroma v dotičnem oddelku tisti letni zaslužek, ki se izkaže kot letni zaslužek po razpredelnici. Od te plače naj se dovoli po 5. službenih letih 20 odstotkov za provizijo. Vsako leto naj se zniža

Henrik Conscience:

Hugon pl. Craenhove.

Povest grofa Hugona pl. Craenhove in njegovega prijatelja Abulfaragusa.

POVEST ABULFARAGUSA.

I.

Nekega zimskega večera leta 1347. so se zbrali najodličnejši prebivalci Svetelnikovega gradu v veliki grajski dvorani.

Osemdesetletni Abulfaragus je sedel v lagodnem naslonjaču in je gledal brez besedi v prasketajoči plamen. Na mali klopici je sedel mlad fant približno petih let, ter je naslonil svojo glavo na kolena starega moža in sladko zaspal. Prt težki hrastovi mizi je sedela lepa Aleidis pl. Craenhove s hčerko v naročju, s svojim možem, grofom pl. Reedalejem.

Zunaj je moralo biti vreme strašno. Šipe namreč šklepetajo strašno; veter pritiska tako nanje, da boječa Aleidis večkrat prestrašena gleda na nje. Še silnejše je divjal vihar v dimniku.

V srcih Bernarda in Abulfaragusa so se dvigale bujne slike domišljije; bala se nista sicer ničesar, a neurje je le vplivalo

na oba. Aleidis je preplašena: gromenje viharja in žvižganje vetra je vplivalo neugodno na njene živce.

Njen blede obraz je prestrašil njenega moža, ki jo je skušal s prijaznimi besedami razvedriti, kar se mu pa ni posrečilo. Zelo se je bal in skrbelo ga je.

Kar se zasmehlja, kakor da se je nekaj dobrega domislil; obrne se proti Abulfaragusu in mu reče:

»Abulfaragus, stari moj prijatelj, ali je prav, če se človek žalosti, kadar ni nesrečen?»

»Ne, mojster,« je odgovoril stari, ne da bi dvignil pogled, »saj je tako preveč bolesti v človeškem življenju; a človek, ki je tako zelo soroden naravi, je lahko mrčen, kadar pokrivajo nebo viharne oblaki.«

Abulfaragusov votli glas je prestrašil Bernarda in je prepodil misel, kateri se je smehljaj.

Vprašal je:

»Ali ti pripoveduje ta ura kaj žalostnega, Abulfaragus, ker so bolestne tvoje besede?»

Starec je pogledal Bernarda in je rekel še mrkejšje:

»Nevihata, mojster, neumljivo vpliva na človekovo dušo; prisili nas, da se pe-

čamo z našo notranjostjo, osvežuje in odkriva podobe najdavnije minulosti in pokaže najstrašnejše njegovega življenja. Duha zato zatemnuje.«

»Res,« je zaklical Bernard, »tako je! Zadnje pol ure sem se tudi spominjal najstrašnejših trenutkov svojega življenja. — Ljuba Aleidis, kdo naj ti pove, kaj sem prestal, ko me je ločila usoda tako nepričakovano od tebe! V neurju sem vse to še enkrat preživel.«

Bodisi da je hotela plemkinja poplačati možu njegove besede ljubezni, ali je govorjenje odvrnilo njeno pozornost od divjega viharja: smehljala se je in je stisnila Bernardu roko. Bernard je vprašal starca:

»Ti, Abulfaragus, ki te obtežuje velika bolest, povej, kaj misliš?»

»Jaz,« je ječal stari mož, »na svojega očeta, mater in na sestro.«

»Na tvojega očeta in mater!« sta zaklicala Bernard in Aleidis istočasno. »Saj si vedno trdil, da ju nisi poznal.«

»Nisem vaju hotel žaliti s pripovedovanjem njunine strašne nesreče; prosim Vaju tudi zdaj, ne poprašujta, preveč bi bila žalostna in ginjena.«

provizija za 20 odstotkov, tako da se doseže po 35. službenih letih 80 odstotkov dejanske plače. Dosedanjo 6 razredov obsegajočo plačilno razpredelnico, ki tvori merilo proviziji, je prehitel že razvoj razmer. Po dosedanjih določbah znašaj provizija po 35. službenih letih 80 odstotkov temeljne plače dotičnega plačilnega razreda; v resnici pa zaostane večinoma zelo za navedenimi postavkami in pade na Dunaju v najskrajnejšem slučaju pri 35. službeni dobi do približno 33 odstotkov plače, kar pomenja zapostavljanje, posebno tistih delavcev, ki so doslužili popolno službeno dobo. Prepričani smo, da ni upravičeno zapostavljanje delavstva in da tudi tega namena ni, vsled česar pričakujemo tem bolj, da se sprejme naš predlagani predlog.

Ustrezajoč tej spremembi, naj se povišajo tudi preskrbovalnine vdov in sirot, kakor naj se spremene ostale določbe »Statuta o preskrbninah tobačnih delavcev in njih svojcev.«

Provizijski prejemki naj se zvišajo tudi tistim, ki imajo že provizije. Dalje naj se določi, naj bodo delovne osebe po 35. službenih letih upravičene prestopiti v provizijsko stanje brez zdravniške preiskave, četudi niso še 60 let stari.

Dokler se ne izvede preosnova provizij in nova preureditev plač, da se doseže začasno zvišanje provizije v prehodni dobi upokojenih delovnih oseb, naj se uračunava vsaj za tretjino zviška plača sedanje temeljne plače.

4. Socialna skrb.

Da se razširijo prej predlagane preosnove, predlagamo še novo uvedbo, oziroma razširjenje že obstoječih preskrbovalnih naprav.

V prvi vrsti omenjamo razširjenje plačanih poletnih dopustov, ki naj se dovoljuje od 2. službenega leta v izmeri 3 dni in ki se podaljšaj po vsakem 2. službenem letu za en dan do skupne dobe dopusta

»Bodisi temu tudi tako,« je odgovoril Bernard, »nocoj si resno preganjamo tako čas. Pretakali bomo solze vsled usode tvojih staršev, a solze sočutja so sladke in olajšujejo duha. Ni li temu tako, Aleidis?«

»Gotovo, Abulfaragus,« je rekla plemkinja, »vzbudil si mojo radovednost, če so tudi tvoji doživljaji strašni, te prosim: pripoveduj! Želim poznati usodo staršev našega prijatelja.«

»Njih usodo, plemkinja?« je zaklical Abulfaragus z glasom, ki se mu je tresel, »usodo mojega očeta, katerega so raztrgali volkovi! Ali ni že to dovolj strašno?«

»O Bog!« je ječala Aleidis, »kakšno strašno skrivnost si nam zamočlall«

»Ni li res,« je odgovoril Abulfaragus, »taki spomini so pregrenki, da jih človek pripoveduje? Boljše je, da jih ohranim zaprte v svojih prsih.«

»O ne,« je rekla Aleidis, »le povej nam svojo povest. Obljubil si jo nam že večkrat; ravno danes je dolg večer, lahko te poslušamo.«

Bernard je tudi prosil. Abulfaragusa so koncem koncev preprosili. Pričel je:

V Damasku je živel še leta 1903. judovski zdravnik Abel Farah, ki se je naučil veliko znanosti od Arabcev, vsled č-

dveh tednov. Do zdaj dovoljeni dopust je tako skromno odmerjen, kakor nikjer v kakem drugem državnem ali mestnem obratu. Opozarjamo, da dovoljujejo v dvorini in državni tiskarni od leta 1917 naprej pri službeni dobi do 5. let poltedenski dopust, ki se zviša do dveh tednov.

Izvedba času primerne preskrbe zahteva brez dvoma tudi sodelovanje tvorniških zdravnikov. V ta namen naj se njih stanje posebno v gospodarskem oziru materialno izdatno izboljša, da bodo neodvisnejši od zasebne prakse in da se zagotovi kmalu po končani vojski zavarovanje svojcev.

Glede na predlagane predloge v mirnih časih za izpopolnitev skrbi za jetične in uvedbe primerne skrbi rekonvalescentov, ki je dobila večjo važnost vsled vojske, upamo, da bo posvečevalo c. kr. glavno ravnateljstvo tem vprašanjem večjo pozornost. Gre pred vsem, da se zagotove prostori v že obstoječih zavodih. Primereno bi pospeševala boj proti jetiki, ki je zahtevala v vrstah tobačnega delavstva že pred vojsko velike žrtve, morejo bati, da se zlo vsled vojnih dogodkov pomnoži, ustanovitev lastnih paviljonov. Ker pripoznavajo vsi merodajni činitelji zdaj važnost boja proti ljudski bolezni jetiki, upamo, da izvede tudi c. kr. glavno ravnateljstvo v smislu naših predlogov, kar je potrebno.

Stanje bolnikov v tobačnih tvornicah je trajno visoko. Zelo se bojimo, da se bo še bolj zvišalo. Potrebna je zato skrb rekonvalescentom. Upamo, da se bo pečalo c. kr. glavno ravnateljstvo tudi s tem vprašanjem.

Tvorniške kopelji naj se ustanove v tistih tvornicah, kjer jih še ni, obstoječe naj se pa razširijo.

Poleg dojenčkov naj se ustanavljajo tudi v zvezi z njimi lastne otročje jaslice ali naj se podpirajo že obstoječi taki zavodi.

Ker postaja vprašanje prehrane vedno važnejše, naj se zavodi za razdelitev

sar so ga poznali in spoštovali v celi Siriji. Iz Aleppa, Jeruzalema in iz Bagdada so prihajali k njemu; celo prebivalci iz Skanderona in iz Bassore so podvzemali nevarna potovanja, da so dobili svet pri njem. Abel Farah je bil moj oče.

Spominjam se še, da smo stanovali v lepi hiši, za katero se je raztezalo široko dvorišče, na katerem sem se igral vsak dan z dobro mojo materjo Abigail in s svojo mlajšo sestro Rebeko. Imeli smo suznjev in slug; vsakdo: bodisi jud, kristjan ali Saracen, nas je spoštoval.

V tistih časih so podvzemali krščanski plemenitaši, katerim so rekli vitezi sv. Janeza iz Jeruzalema, križarske vojske proti Saracenom. Pripeljali so se z brodovjem pred otok Rod, da ga iztrgajo mohamedancem. Ne vem kako, a Saraceni so pričeli govoriti o tajni zvezi kristjanov in judov z evropskim taborom, češ da so pripravljani izročiti z izdajalstvom mesta v Siriji. Pomorili so vse Jeruzalemčane, ki niso verovali v Mohameda; v Aleppu je tekla še strašnejše kri judov in kristjanov; tudi v Damasku so pričeli pozivati, naj slede zgledu drugih mest v Siriji.

juhe razširijo v tvorniške kuhinje, ki naj dele popolno kosilo in naj se taki novi zavodi ohranijo tudi po vojski.

Ljubljana, o Binkoštih 1918.

Tako lepih, pomladanskih Binkošti, kakršne so letošnje, ne pomnimo izlepa. In vendar se jih prav iz srca nismo veselili in se radovali. Spremembe na ljudeh v šenklaški cerkvi nisi zapazil: ljudi: botrov in botric veliko, birmank in birmancev tudi; toda med njimi veliko živahnih, inteligentnih ljudi, ki jih Ljubljana v letih pred vojsko v množicah razven ob vseslovenskih narodnih slavnostih ni videla; primorskih botrov in botric in birmank pa birmancev veliko. Vojska jih je prinesla Ljubljani, ki jih ni sprejela, mimogrede še enkrat povedano, s tisto prisrčnostjo in ljubeznjivostjo, s katero bi jih morala in ki prinašajo že med vojsko Ljubljancem zaspencem svežega življenja, živahnosti in klene narodne odločnosti, kar Ljubljancem in Ljubljankam čisto nič ne škoduje. Rojakov in rojakinj z juga ostane gotovo tudi po vojski precej v Ljubljani, ki kot kulturno središče Slovencev potrebuje izrazitega slovenskega značaja ne samo »Kranjcev«, marveč vseh Slovencev, ne samo med prosvitljenci, marveč tudi med ljudstvom. In grajamo prav odločno besede, ki so nedavno padle iz ust »tudi Slovenca« v ljubljanskem občinskem svetu za izgon ljudi z juga iz bele Ljubljane. Mi seveda ne moremo za to, če ne umevajo ljudje političnega obzorja iz dobe Dežmanovih grabelj potreb sedanjega časa. Želim si vseslovenskega zunanega izraza slovenski beli Ljubljani in v tugi in žalosti sedanjih dni sile in stradanja in morije mi je odleglo nekaj pri srcu, ko sem videl tisto jugoslovansko živahnost in opiljenost, katere sem se vselej veselil, kadar me je zanesla noga v Gorico. Ljubljancem smo živeli dolgo vrsto let pod vplivom germanske mlade in zato nepopolne kulture; dobro je in bo Ljubljani, ki je že dobila ravno po naših nam zelo ljubih bratih in sester iz Primorske nekaj več živahnosti in zanos, a neposredno pridobi z brati in sestrami z juga dobrobit latinske kulture, ki je starejša in plemenitejša kakor izrodek germanskega nadčloveka: plodu bolne domišljije v norišnici umrlega blaznega reveža.

Avstrijski-ogrski Slovani so storili med vojsko vse, kar je zahtevala od njih država. Avstrijo in Nemčijo smo rešili avstrijski Slovani, ki smo v prvi vrsti vzdržali ruski naval in zadržali Italijane. Vojska se je bila na naši zemlji. Umljivo je, da smo pričakovali od vojske zase boljših dni in tistih pravic, ki so v kulturni dobi samoposebi umljive. A navek v norišnici umrlega norega reveža je zmešal Nemce tako, da so pozabili na pravičnost in jim je vsak Slovan, kateremu se hoče pravic svojemu rodu, v njih očeh veleizdajalec. Sploh je beseda veleizdajalec zelo zapeljiv pojem. Zdaj je menda že tisti postal veleizdajalec, ki nosi slovensko trobojnico, Nemci bodo proglasili čisto gotovo dr. Šusteršiča veleizdajalcem, ker je bila izvedena pod njegovim predsedstvom fasada »Ljudske posojilnice« v »veleizdajalskih slovanskih barvah«; če mu ne bodo »tega veleizdajalstva« odpustili vsled predava-

nih nemških predavanj v njegovem salonu, delu uradnega njegovega stanovanja v kranjskem deželnem zboru.

Binkoštni teden so slavili naši severni bratje in sestre Čehi 50 letnico češkega narodnega gledališča v Pragi. Tudi Jugoslovani smo bili zastopani na slavlju. Slavlje je bilo veličastno, sijajno; na binkoštno nedeljo smo pa izvedeli iz nemških listov, da dvornemu svetovalcu dr. Kunzu, ki vodi policijsko ravnateljstvo v Pragi, niso všeč slovanske trobojnice, ki so jih nosili ob slavlju v Pragi, če jih je tudi že enkrat prepovedal. In razglasil je uradno, da bo zaprl gledališče, če se bodo ponavljale »veleizdajalske« demonstracije. V svoji »verlautbarungi« je pa še povedal, da je ustavil dnevnik »Narodni Listy«, češ da so prijazni ententi. Dr. Kunzovo ime bo znano zdaj svetu in ne samo praški žurnalistiki, kar je tudi dobro za Kunza, ker nihče ne vidi tako rad v časopisju natiskanega svojega imena kot — kriminalisti in pa gledališki igralci. Binkoštno nedeljo so razglasili odredbo, ki uvaža na Češkem Nemcem na ljubo okrožja. Nemško časopisje je pa tulilo na binkoštno nedeljo, naj lopne vlada ne samo po Čehih, marveč tudi po Jugoslovanih. Avstrijskim oboževalcem tistega reveža umrlega v norišnici, ki je zasanjal o nemškem nadčloveku, je zrastel greben, ker se je poglobila pogodba z nemško državo, zdaj pa mislijo, da bodo v Avstriji ponemčili Slovane, na Ogrskem pa narodnosti pomažarili Mažari.

Vsa ta reč je navidezno silno resna, a obenem tudi res zelo, zelo smešna. V Avstriji živi Nemcev 10 milijonov, Slovanov 16 milijonov, Italijanov 800.000 in Rumunov 300.000. Ne bo šlo pri najboljši volji ne, kar vejo tudi pametni Nemci sami, ki se rogajo načrtom tistih velenemških izdajalcev, ki čisto nič ne prikrivajo, da bi bili rajši pod Hohenzollernci, kakor pod Habsburžani. Nemški socialni demokrati odkrito obsojajo velenemške nakane, a tudi med nemškimi krščanskimi socialci je prišla nadvladovati nekoliko pamet, če se tudi njih časopisje strašno rado poslužuje nasproti Slovanom izraza »veleizdajalci«. Sicer je pa gonja proti Slovanom zelo prozorna. Prehrana v Avstriji je odpovedala popolnoma, kar vsakdo ve. Tu in tam zavre lačnim ljudem kri in delajo kravale neglede na narodno pripadnost in neglede na zemljepisno lego krajev in mest. Da se odvrne pozornost od lakote, je pa iznašla še vedno vsemogočna nemška birokracija slovanske veleizdajalce, a s tem ne nasiti nikogar, birokracija pa itak ne strada, ker si je že znala dobiti pota, po katerih četudi proti postavi je beli kruh, dobiva meso in mast v poljubnih množinah; če ne vsi, pa vsaj aktivni dvorni svetovalci tudi v Ljubljani; revni nemški Mihel naj pa žre slovanske veleizdajalce.

Binkoštni pripetljaji nas uče, da moramo z vsemi postavnimi sredstvi zahtevati svojih pravic. Ne odnehamo in ne bomo odnehali! Delajmo, trkajmo, zahtevajmo: Ker kar kdo resno hoče, doseže: stara resnica. Slovenci vemo, kaj hočemo. Majniška deklaracija: oporoka našega Kreka, nam ostane sveta. Jugoslavijo bomo dobili. Ne bodo jo preprečile tiste kupljene duše, ki pravijo, da so tudi za deklaracijo, obenem pa zavratno napadajo njenega prvoboritelja »Jugoslovanski klub« z lažmi in kleve-

tvami. Starostrujarjem ne moremo dati spričevala, da so se kaj naučili. Pravi učenci Voltaira so, ker njih orožje sta laž in natolcevanje. V duh učiteljev jugoslovanske katoliške moderne dr. Mahnič, dr. Kreka, dr. Jegliča se niso utopili, ker so se zaljubili v malika zlatega teleta in strahovali bi radi vse, toda svet se jim pa smeja. Besno se zaletavajo v vsakega, ki ni z njimi vred zaljubljen v zlatega teleta in v njih egipčanske polne lonce. Napadajo presvetlega ljubljanskega vladika, napadajo prelata Kalana, ki jima ni šlo nikdar za polna korita, kakor je šlo in gre starostrujarski gospodi. Narod pometa z njimi, pomedel bo popolnoma, ker starostrujarska kranjska nemškutarija spada v muzej, kar sama dobro ve, zato ga tudi tako skrbno zapira ljudstvu. Mali špas: starostrujari so zapisali, kakor sem slišal, v svoje glasilo, da niso bili predavatelji ob 2. Krekovem dnevu v Idriji pri sv. maši in da je le eden med njimi velike postave ujel nekaj svete maše. Brati se mora to čisto čedno, ampak res ni. Našemu uredniku je pač malo na tem, kar čenčajo čenče marine. Pozna starostrujarje, ne enega, o katerih govore ljudje, da ne hodijo ob nedeljah k maši, a ker ve, da je dal Bog človeku prosto voljo, se ni nikdar zgražal in moralno ogorčeval ob takih čenčah. In v Idriji na nedeljo ob 2. Krekovem dnevu? Če bi bil takrat v Idriji sam, niti vrstice ne bi zapisal, ker sta pa bila tam tudi prijatelja urednika dr. Jež in Lojze Vrtovec, v obliki zapisnika: Predavatelji so se pripeljali v soboto v Idrijo ob 8. uri 55 minut in sicer, ker druge vožnje prilike ni bilo, s pruskim avtomobilom, ki je vozil iz Logatca premo v Idrijo. Točno ob 9. uri, sem pogledal na uro, sem pričel na 2. Krekovem dnevu govoriti. Prijatelja sta medtem večerjala; ko sem končal svoj govor, sem šel večerjat k Didiču in sicer v »kanon« med knape; po večerji precej nazaj na tečaj, ki se je končal o polnoči. Po tečaju smo vsi trije kramljali še precej časa s svojimi prijatelji idrijskimi rudarji. Zjutraj sem bil v dekaniji cerkvi pri celi sv. maši in pridigi in sicer je imel cerkveno opravilo, pri katerem se je, mimogrede povedano, zelo slabo pelo, g. beneficijar Oswald. Po sv. maši sem počakal zunaj cerkve in prišla sta od sv. maše prijatelja gospoda urednika dr. Jež in Lojze Vrtovec, ki sta bila tudi pri Oswaldovi sv. maši. Zdaj pa pride Voltairianec starostrujarski oboževalec poganskega malika in ti laže, da v Idriji mladini niso bili pri sv. maši! Ej, gospodje starostujarci, če že ne morete živeti brez laži in obrekovanja in natolcevanja ter denunciranja in že morate ohraniti »Sauherrenton« v žurnalistiki Kranjcev, Vam priporočam proučevati spise Lutra Martina in Huttna, ker boste tam našli neizčrpeljive zaloge »Sauherntona«: jezika svinj in prešičev in lažljivih denunciantov: pri naših napadih na zasluzne naše ugledne cerkvene dostojanstvenike bodo Vam »kranjskim« novopečenim Lutrovcem lutrajnarski navedeni viri prav dobro služili; ker ste vi starostrujari očetje laži že itak — heretiki!

Ob priliki se popečam z velezanimivo resnično povestjo, kako je kupčeval »nekdo« z voli in z biki in še morebiti kako drugo zanimivo povest: ne pravljice!

—o—

Okno v svet.

Novo mirovno posredovanje svete stolice. Iz Genfa se poroča: Kardinal Van Rossum bo prepotoval evropske dežele in poskušal pregovoriti vojskujoče se vlade, naj se prično pogajati o miru.

Persekucije na Poznanjskem. Proti poljski mladini na Poznanjskem je nastopilo namestujoče generalno poveljstvo v Poznanju, ki je razpustilo poljska mladinska društva, takozvane »stezosledce«.

Izdajatelj Fran Ulreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Mihael Moškerc. — Tisk Kat. Tiskarne.

Pristopajte k Jugoslovanski Strokovni Zvezi! Širite „Našo Moč“!

Sorbenje, garje, lišaj, hraste. Najzanesljiveše sredstvo proti temu je „**PARATOL**“ domače mazilo. Ne maže, je brez duha, torej tudi čez dan uporabno. Velik lonček K 3-50 dvojni lonček K 6. — **PARATOL-PRASEK** varuje občutljivo kožo. Skatija K 250. — Oboje se dobi proti predplačilu ali povzetju pri **PARATOL delavnici lekarnarja M. KLEIN-A** Budapešta VII-21. Rózsa-utca 21.

Ustanov. l. 1893.

Ustanov. l. 1893.

UZAJEMNO PODPORNO DRUŠTVO V LJUBLJANI
registrirano zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambi na službene prejemeke.

Vračajo se posojila v 7½, 15 ali 22½ letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4½/100.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848,40 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu
kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti št. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.